

SZEKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI 48-AS FÜGGETLENSÉGI KOSSUTH-PÁRT POLITIKAI LAPJA

A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelen hetenként kétszer: csütörtöken és vasárnap.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Községek, községi előljárók, papok és gazdasági egyesületi tagok egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Egy példány ára 10 fillér.

Helyközi telefon 15. sz.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

B E T E G H P Á L

LAPTULAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szó 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet om. 8 fillér, többzori közlésnél 6 fillér. Nyit-tér sora 1 K. Dljak előre fizetendők. — M. kir. postatakarékpénztári osek- és kléring 10,489. szám

Az a bizonyos bank.

Irta: Lengyel Zoltán orsz. képviselő.

A bankkérdést a tavasz óta úgy állítják a magyar közönség elé, mint a függetlenségi politika sarkpontját, amelynek eldőlésétől függ az, ha vajjon előre megyünk-e, vagy hátra és hogy feladtuk-e elveinket, vagy „egyenest szálfa-ként” megállottunk annak talaján. Van benne sok igazság is, de még több a huncutság. Ezért kell világosságot deríteni rá!

Elsőbben is a politikának ma sem ez, sem ezelőtt sem volt ez a sarkpontja. A bankkérdés nem volt kérdés 1906-ban, még most sem az. Ha pedig kérdés: akkor csakis azokra nézve az, akik az önálló bank elvi álláspontját vallják magukénak. Ellenben a választási reform kérdése mindnyájunkra kötelező feladat. Elfogadta a nemzet és a király együttesen. Magukévá tették kormány és pártok kivétel nélkül. A bécsi békekötésnek az volt egyetlen indokolása. Ez hát a kérdés politikailag. De alkotmány jogilag is, a nemzet szempontjából is ez az a nagy kérdés, melyen eldől az, hogy magyar marad-e az ország s lesz-e a függetlenségi politikának valaha jövője. Mert ime, feltéve, hogy az önálló bank felállítatik, de a választási reform olyan lesz, mely feldarabolja az országot, képtessé teszi a magyarság uralmát és leszállítja a parlament színvonalát és ellenálló képességét: mi hozsonnal jár az országra? Olyan volna, mintha valakinek sikerül egy szép parádés fogatot vásárolni, de ezért aztán koldusbotra jut és elárverezik birtokát.

Ne engedjemagáttehát senkise félrevezettetni a jelszavak által. Ügyeljünk a választási reformra és eszerint döntse el ki-ki, hogy hova csatlakozik. Ha ez jól sikerül: a jövő parlamentje minden egyebet kivivhat még; ha egyszer e téren csatát vesztesztünk, nincs aki helyre hozza se bankkal, sem anélkül.

Ámde maga a bankkérdés is egészen más, mint ahogy hirdetik. Bank nekünk nem azért kell, hogy legyen. Hiszen van most is. Hanem azért kell, hogy pénzügyi helyzetünk jobb legyen, mint ma. Aki pedig a kérdést alapjában ismeri és nem kertes szempontok szerint kezeli, annak azt kell mondania, hogy ez a cél elérhető a közös bank alapján is és viszont elrontható az önálló bankkal is.

Az nem kérdéses, hogy az önálló bankhoz jogunk van, az sem lehet vitás, hogy a többség

akarja is. Még az sem, hogy ezért mindnyájan harcolni vagyunk hajlandók. De az sem kérdéses, hogy egy készfizető önálló bank fölállítható és fönttartható is. A kérdés azonban nem ezeken a pontokon sarkallik.

A kérdés első lényeges pontja a hitelviszonyok javítása. Nekünk szükségünk van a világpiac jóindulatára, mert másképp meg nem élhetünk. Nem hívhatjuk ki magunk ellen az uralkodó-ház, az osztrákok és az egész hatalmi kör harcát, mert akkor a pénzügyi viszonyaink teljes romlása következik.

Már most e részben is a dolog úgy áll, hogy az önálló bank segít rajtunk, ha annak felállítása teljes egyetértésben történik mindezen hatalmi körökkel. Ha ők annak felállítása után is békét és nem harcot akarnak, akkor a dolog rendben van. De ki olyan bolond, hogy ezt elhiggye.

Ha pedig harc jön, akkor harc lesz az egész vonalon. Hogy nézünk ki e harcban? A külföldi piacot nem szereztük meg, az osztrák piacot pedig elveszítjük ez esetben. Honnan szerzünk pénzt? Csak nem fogunk úgy tenni, mint 48-49-ben, hogy bankot nyomatunk korlátlan mennyiségben. Más módját pedig nem ismerem. A bankkérdésnek is meg van tehát az előkészülete. És ezt munkálta utóbi időben a Wekerle-kormány, midőn előbb a világpiacot akarta megszerezni akként, hogy papírjaink jegyzését akarta keresztülvinni a párizsi börzén és egy óriási összegű olcsó kölcsönt kapott volna, ha a békét és rendet garantálni tudja. És ezt a nagy dolgot akadályozta meg a bankakció.

A másik pont volt az előkészítés körül a készfizetés felvétele. Ez is meghiúsultnak látszik. A további kívánságok voltak, a mi érkészletünknek Budapesten való elhelyezése, a magyar főtanács önálló jogköre, az üzletvitel és a hitelkérdések megállapításában és a teljesen külön magyar bankjegyek kiadása. Ezek a reformok nagy, értékes és biztos pénzügyi haladást jelentettek volna. Emellett Magyarország egész politikai területe Horvátországgal együtt megmaradt volna teljesen magyar vezetés mellett a budapesti főtanács kezében a bank üzleti köréül.

Mi van ezzel szemben a bankosok tarsolyában? Ha felállítani tudnák a külön bankot: akkor ez. Ha nem tudják, akkor a provizorium, ami más szóval annyi, hogy mi meghosszabbít-

juk a közös bank szabadalmát, feltételek nélkül és a követelések elengedésével. Ez az egyik eshetőség. És a másik?

Hát kérem szeretettel, essék erről a kánaáni állapotról is egy pár szó.

Vitatkozom a bankbizottság jelentése alapján. Ebben van lefektetve az, milyen bankot akarnának felállítani a bankosok. Olyan bankot, amely a pénzforgalom és az üzleti forgalom kölcsönösségén alapulna. Vagyis az osztrák bank pénzét továbbra is elfogadjuk mi, ők az osztrákok pedig a mienkét. És aztán; az ő bankjuk a mi országunkban továbbra is föntartja fiókjait, mi pedig állítunk fel Ausztriában, ha tudunk.

No kérem, mit jelent ez? Elsősorban elveszítjük Boszniát egészen a bank üzletköre részére; másodsorban elveszítjük Horvátországot. Harmadszor az összes nemzetiségi intézetek direkte csak az osztrák bankkal állanak szóba. Negyedszer, ami megmarad, ott irtózatot versenyt kellene kiállanunk a jobb feltételekkel több hitelt nyújtó osztrák bankkal.

Köszönöm szépen. Az osztrák bank szilárdan áll. Ha itt elveszteti szabadalmát, dupla tökével rendelkezik. Az új magyar bank külföldi tökével alakulna, kisebb pénzzel, drágább pénzzel, nehezebb viszonyok között; világos, hogy a versenyt nem fogja birni. És ezen se lármá, se hatalmi presszió nem segít, mert a pénzügy világ nemzetközi relációi hatalmasabbak országnál, királyoknál, törvényeknél. És ezért fordítsuk fel az országot?...

A gazdasági önállóságnak hiva vagyok, de nem vámsorompóknak, nem a formuláknak, a jelszavaknak és a külsőségeknek. A lényeg a fő: a rendelkezés szabadsága, a közgazdasági viszonyok javítása, a pénz bősége és olcsósága, a termelés könnyűsége, jósága és olcsósága, a kereskedelem fellendülése, a szállítási eszközök alkalmassága stb. Ez kell nekünk összes előfeltételeivel egyetemben.

De ki volt az a bátor bankos, aki ki merte volna mondani, hogy a külön bank felállítása esetén nem fogadjuk el többé az osztrák bankjegyet fizetési eszközül, kitiltjuk az osztrák bankot az országból és biztosítsuk Bosznia megfelelő üzleti forgalmát magunknak? Ezt a lényegét, a teljes önállóságot és a politikai területen a kizárólagos pénzügyi uralmat

nem hirdette senki. Nem kereste, mert tudta, hogy ilyen program előre is lehetetlen Bécsben. Hanem igenis hirdetett olyan megoldási lehetőségeket, amely a lényegét feláldozza és minket pénzügyileg tönkre tesz. Hirdették abban a tudatban, hogy úgy se lesz belőle semmi, hanem csak a válság szélesedik ki; ennek révén hatalomra jutnak, s ha a hatalom és a többség meg van hozzá, provizorium címe alatt fenntartják a mostani formájában a közös bankot és elejtik mindazon óriási pénzügyi követeléseket, a melyektől borsózik a német háta és a melyeket a további koronázás feltételül állított fel Wekerle.

Igy áll tehát a kérdés rövid dióhéjban. És most nem az áll az ország előtt, hogy lesz-e külön bank vagy sem, hanem az: milyen legyen a választási törvény és meghosszabbítjuk-e a közös bank szabadalmát feltételekkel, vagy anélkül. És az áll az ország előtt, hogy fenntartjuk-e azokat a katonai követeléseket, a melyeket már a szabadelvű-párt Silences bizottsága megállapított és ő felsége elfogadott; megpótolva Andrassy kívánságaival, vagy pedig azért, hogy mások legyenek a bársonyszékekben, kikapcsoljuk továbbra is a követeléseket és megszavazzuk a száz és száz milliókat?

Személyi és politikai kérdésekről nem szólva, ezekről volt és lesz szó. Az ország dönteni fog előbb, vagy utóbb és ezzel dönt a saját sorsa felett is, hogy a bécsi akarat fog-e korlátlanul uralkodni ezután a magyar radikális köpenyge alatt a demagógiával szövetkezve, vagy pedig a nemzeti haladás iránya elég erős-e arra, hogy jelszavakon, furfangon, erőszakon győzedelmeskedve vigye előre az országot a függetlenség, a haladás és az anyagi és szellemi boldogulás útján?...

A nemzeti öntudat ereje nagy próbára lesz téve, de biznunk kell benne, hogy újból győzni fog...

A lapok megrendelése.

A Kuria érdekes és a közönséget is érdeklő ítéletet hozott, amelyben kimondja, hogy mindenki, aki huzamosabb ideig elfogadja a neki postán kézbesített lapot, annak árát még akkor is meg kell fizetnie, ha a lapot nem rendelte meg. Még érdekesebb az ítélet ama kijelentése és megállapítása, hogy az ilyen perekben nem az adós lakhelyén levő bíróság az illetékes, hanem az, amely ott van, ahol a lapot készítik, vagy postára teszik.

POLITIKA.

Ujév a Kossuth-pártban.

A 48-as függetlenségi Kossuth-párt tagjai ujév első napján Kossuth Ferenc pártvezérnél tisztelegtek. A párt érzelmeit Dr Fenyvesi Soma székely képviselő tolmácsolta. Beszédében így szólt a vezérhez:

Kegyelmes Uram! A nemzet minden reménye a Te további működésedhez fűződik. Tőled várjuk a megoldást, várjuk abban a tudatban, hogy jogainkat megvéded, abból elvenni nem engedsz. Különösen két kérdés az, amit főfontosságúnak tartunk: az egyik gazdasági függetlenségünk előbbre vitele, a másik a választóreform megvalósítása. Az isteni gondviseléstől azt kérjük, hogy adjon Neked az új esztendőben erőt, egészséget, mert szüksége van az országnak reá. Tudjuk, hogy megújult erővel fogsz vezetni bennünket.

Kossuth Ferenc pártvezér megköszönte a személye iránt nyilvánuló bizalmat és többek közt így válaszolt:

Nehéz idők járnak a nemzetre, melyet letöréssel fenyegetnek. A választói törvénnyel guzsba akarják kötni a fejlődő nemzetet, tönkretenni magyarságát és intelligenciáját, a mely mindig megvédelmezte a nem magyar ajkuakkal szemben.

Azt tapasztaljuk, hogy Ausztriát a 67-es törvényeket, amelyeket eddig sem tartottak meg, most még kevésbé akarja honorálni. A gyűlölködő osztályok ellenünk egy táborba szövetkeztek és így a függetlenségi párt helyzete is nehéz. A párttal szemben bizalmatlanságot tapasztalunk. A bizalmatlanság első sorban a negyven évi ellenzéki működésen alapul. E bizalmatlanság következménye az lett, hogy midőn a pártok koalíciója megszűnt, a kormányt nem vettük át. A parlamenti többség mindig szilárdan küzdött az önálló bankért, de be kellett látni, hogy a korona ellenzése miatt a többségi párt kívánalmainak megvalósítása most lehetetlen. A párt többségének bizalma elfordult tőlem, mert már előre jeleztem e bebizonyult lehetetlenséget.

Ez idő szerint, minthogy legmérsékeltőbb irányban sem valósíthatuk meg elveinket, bebizonyult, hogy nincs értelme a gyakorlat terén működni, nincs okunk tehát arra sem, hogy elvi programunkat darabokra morzsolják. Most kisebbség lettünk és ami hivatásunk fenntartani hagyományos erőinket, az országban ébrentartani a politikai függetlenség iránt való vágyódást. Hivatásunkat betölteni a kormányzásban ezidő szerint nem sikerült; az ellenzékben be fogjuk tölteni.

*Kossuth köszönő levele
Udvarhelyvármegyéhez.*

Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága legutóbbi közgyűlésében, bizalmat szavazott Kossuth Ferencnek, a 48-as függetlenségi Kossuth-párt nagynevű vezérének és erről őt táviratilag értesítette. Kossuth Ferenc most az üdvözlésre és bizalomnyilvánításra a következő választ küldötte Ugron Ákos főispánhoz:

Udvarhelyvármegye közönségének törvényhatósági gyűlésében irántam kifejezett bizalmát örömmel fogadtam, köszönetet mondok támogatásukért és erre számítok jövőben is.

Kossuth s. k.

Gál Sándor üdvözlése.

Kossuth Ferenc üdvözlése után a 48-as függetlenségi Kossuth-párt tagjai teljes számban átvonultak a képviselőházba, hogy Gál Sándornál, a képviselőház elnökénél tolmácsolják szerencsekívánataikat az újév alkalmából. Az üdvözlésnél megjelent Kossuth Ferenc és Apponyi Albert gróf is. Ott voltak továbbá Tóth János és Mezössy Béla államtitkárok, számos főispán és orsz. képviselő.

Thaly László orsz. képviselő üdvözölte a Ház elnökét meleg szavakban és biztosította a párt tagjainak őszinte szeretetéről és ragasszkodásáról.

Gál Sándor a következő beszéddel válaszolt az üdvözlésre:

Kedves barátaim! Én arra a nagy megtiszteltetésre, ami a ti megjelenésetek tényében megnyilvánul, nem igen számítottam. Nem számítottam pedig azért, mert a viszonyokat és körülményeket olyannak látom, amely a lehető legnagyobb tartózkodást teszi indokolttá politikai életünk egész területén. A nemzet politikai életének ujesztendeje kevésbé biztató és kevésbé reményteljes, mint amilyen volt a letűnt esztendő. Ennek dacára hálás köszönettel vagyok legfőképpen azért, mert hiszen átérzem, hogy a mi nemzeti életünknek legnagyobb ereje a pártok erejében, a pártok erkölcsi viszonyaiban és hazafiságában, a pártok politikai magatartásának erejében fekszik. Abban a meggyőződésben vagyok ebben a pillanatban is, hogy igen szeretve tisztelt vezérünk (Lelkes éjénzés) az egész pártunkat a nemzeti élet kötelességeinek arra az álláspontjára emelte, ahol nekünk le kell számolnunk az egész nemzet politikai jövőjének minden esélyével, le kell számolnunk a nemzeti közszabadságunkért, állami integritásunkért folyó küzdelemben különösen azzal, hogy ezen nagy érdekeknek legexponáltabb harcosa azon párt, amelyet e pillanatban is tömören látunk együtt az események fergetege közepette. Ha ez a párt azt a hazafias, tiszta erkölcsi alapon nyugvó magatartást, amelyet a legközelebbi multban is tanúsított, az új esztendőben sem fogja szem elől veszteni, ez a párt lesz az, amely Magyarország politikai ujjaalakulása történetét bevezeti, amely új epochában Magyarország törvényes, nemzeti jogai olyan módon fognak diadalmaszkodni, hogy a sokat szenvedett nemzet minden nagyobb rázkódtatástól meg lesz óva. Azt hiszem, hogy ha ezen reményünk, mely mindannyiunk szívében él, csak részben is bekövetkezett, az új esztendőben teljesebbé megy, mi leróttuk legnagyobb köteleességünket magyar nemzetünkkel szemben. Hogy pedig teljesebbé menjen, ahhoz az eddig tapasztalt erős hazafiságtokhoz csak azon körültekintés, nyugodtság és higgadság szükséges, melynek a legközelebbi multban is fényes bizonyosságát szolgáltatátok.

Ezen munkához kérem Isten áldását az új évben, akkor, midőn szíves figyelemetekért hálás köszönetemet fejezem ki.

Kamarai gyűlés.

A székelyföldi keresk. és iparkamara múlt évi utolsó közgyűlését december 25-én d. u. tartotta meg Marosvásárhelyt. Az ülést Tauszik B. Hugó kir. tanácsos elnök vezette.

Napirend előtt melegen emlékezett meg az elnök Richtzeit Pinkász kam. beltág elhunytáról, ki alakulása óta állandóan buzgó támogatója volt a kamarának. Érdemeit jkbe iktatták.

A tárgysorozat rendén örömmel vette tudomásul a közgyűlés, hogy a kerületbeli kisiparosokból alakult alkalmi szövetkezetek az idén 5478 lábbeli készítésével bizattak meg; a gyári törzskönyv vezetéséhez hozzájárult; a marosvásárhelyi ipari szakiskolában tartandó mérték-készítő tanfolyam ügyében tett kereskedelemügyi min. intézkedést örömdetes tudomásul vette; a gép adományozásért folyamodók kérvényét beható vizsgálat után a keresk. kormányhoz terjeszti. Hozzájárult a kamarai titkárok értekezletén hozott azon határozathoz, hogy a védjegy lajstromozás tovább is a kamarák kezelésében hagyassék; a közszállításoknál esedékes kereseti összegek gyors kiutalása végett felterjesztést intéz a keresk. miniszterhez. Közreműködését helyezte kilátásba a Londonban létesítendő gyakorlati irányú közgazdasági iskola szervezéséhez. A postatakarékpénztári befizetési lapoknak oly átalakítását javasolja, hogy a vidéki számlatulajdonosok a befizetésről hamarabb értesüljenek.

Tárgyalta Zágón község új piaci helypénz díjszabását s megfelelő módosítás végett visszaadta; a török kereskedők közelmúlt magyarországi látogatásának viszonzására indított országos mozgalomhoz hozzájárult és az előkészítő bizottságba Sz. Szakáts Péter titkárát küldötte ki. Több husvizsgálati szabályrendelet tárgyalása közben a vágóhídi díjakat megállapította. Örömdetes tudomásul szolgált, hogy a keresk. miniszter az 1909. évi munkásjutalmakat a kamara ajánlatára Klein Zsigmond marosvásárhelyi nyomdász, Szócs Mihály marosvásárhelyi ács, Bodó Antal gyergyószentmiklósi cipész és Elekes Sándor székelyudvarhelyi kalapos-segédnek adományozta s a kiosztás iránt intézkedett. Hasonlóképpen fogadta a kolozsvári posta- és távirat igazgatóság azon intézkedését, hogy a telefon díjakat Marosvásárhely és Szászrégen között 3 perccel 1 koronára leszállította és megengedte, hogy ezen beszélgetéseket az előfizetők évi 240 koronával átalányozhassák.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést bezárta.

Kivándorlási liga.

(Országos akció)

Az egész országra kiterjedő társadalmi akció indult meg a nemzet sorvasztó betegségének: a kivándorlásnak hathatós eszközökkel leendő orvoslására. Százazrek hagyják itt évente az országot, hogy az Océánon tul keressék a boldogulást. Mélyen gyökerezik ez a borzasztó veszedelem, mely rohamosan elszívja a nemzet életerőit és temérdek hasznos munkakerőt szakít el az anyaföld kebeléről. Nincs olyan ága a gazdasági életnek, amely súlyosan ne érezné az egyre erősödő népvándorlásnak szomorú hátrányait, a földmívelés, az ipar és kereskedelem egyaránt nagy és folytonos vérvesztéssel fizeti meg az árát ennek a mindennél nagyobb és fájdalmasabb nemzeti nyomorúságnak. Az állam megteszi kötelességeit a veszedelem elhárítására, a belügyi kormány energikusan és meleg szeretettel karolta föl ezt a nagy nemzeti kérdést, de éppen a belügymi-

niszter hangsúlyozta, hogy az állam maga a nemzeti társadalom pártfogása nélkül nem érhet el tökéletes eredményeket.

A Délnagyarországi Magyar Közművelődési Egyesület, amely József főherceg védősége alatt széleskörű és hatalmas kulturmunkát fejt ki, vette kezébe a kivándorlás meggátolásának és a visszavándorlás elősegítésének nagy horderejű ügyét. A kulturegyesület már alakulásakor programjába foglalta ezt a nagy nemzeti kérdést és Gallowich Jenő, a D. M. K. E. főtitkára és dr Gönczy Elemér a D. M. K. E. titkára tervezet dolgozott ki, az egész kulturmunka és társadalmi segítés akciójára vonatkozólag. Most azután a nyilvánosság elé lép munkájával jelentvén, hogy kebelében, de a kulturegyesülettől teljesen független hatáskörrel megalakította az Országos Kivándorlási Ligát és ezzel egy hatalmas társadalmi szövetséget hozott létre, amelynek kizárólagos célja, hogy a nemzeti társadalom jelentékeny támogatásával a kivándorlás nemzetrontó hatását gyöngítse és amennyire csak lehet, magát a bajt megszüntesse. Az ország kiválóságainak vezetése és irányítása mellett indul meg ez a nemzetfenntartó munka, amely méltán számít arra, hogy az egész hazafias magyar társadalom melléje áll és a nemes mozgalmat egész lelkesedéssel fölkarolja. Maga a kulturegyesület teljes erkölcsi és anyagi erejét harcba viszi a nagy célért és az a szándéka, hogyha ezt a hatalmas szervezetet az egész országon felépítette, függetleníteni fogja az amugy is számtalan hasznos irányban működő egyesülettől. A szervezés munkája már megindult, s ezt a nagy feladatot a Liga elnöksége Székely Miklós főtitkárra bízta, aki évek óta teljes szakismerettel foglalkozik a kivándorlás kérdésével s ebben az irányban beható tanulmányokat végzett. Óriási adathalmaz van már együtt a Ligánál, amely nemes akciójában meg van győződve arról, hogy az egész osztatlan magyar társadalom, az összes hazai kulturegyesületek támogatásával, a kormány felügyelete mellett a kivándorlás csökkentése és a visszavándorlás elősegítése körül számottevő eredményeket fog elérni. Az Országos Kivándorlási Liga központi irodájában Bpest Rottenbiller-u. 10. alatt már megkezdte működését.

HIREK.

— **Hihetetlen hírek.**

Mondják, hogy némely vidéki bálon Makula fodrász készíti a frizurát és csekély hat koronából egy makulányit sem enged;

mondják, hogy ezentul: „Hat koronás frizura, semmi sincs a konyhába” tánc-szók mellett kurjongatnak; mondják, hogy nálunk nemcsak zártkörű, hanem zárkózott bálakat is rendeznek;

mondják, hogy némelyék az utcán meg sem látott iparosok előtt — ha érdekük úgy kívánja — könyörögni is tudnak;

mondják, hogy választás után mélyen átértett jókívánságok hangzottak el újévkor;

mondják, hogy a héten egy pofozógép sem működött;

mondják, hogy a jótékony mulatságok egyrészt nem annyira a rendezők mulattatására, mint inkább a cél érdekében rendezik;

mondják, hogy a sok b. u. é. k. után mindenki boldog.

E hírek valódiságáért nem vállal felelősséget a szerk.

— **Tizenöt év múltán.** Isten segédelméből, m. t. olvasóink, munkatársaink s általában Udvarhelyvármegye közönségének támogatása, áldozatkészsége és ami szerény működésünk folytán, a „Székely-Udvarhely” karácsonkor betöltötte tizenötödik évét. Másfél évtizedes multra tekinthetünk vissza. Ennyi ideje, hogy Udvarhelyvármegyében az első életképes újságot: a „Székely-Udvarhely”-et a Megváltó születése napján utnak indítottuk. Ez alkalomból hálás szívvel emlékezünk meg mindazokról, kik akkor és azóta támogattak. Szerény működésünkről bírálót nem mondhatunk. Erre nincs is szükség. Legfényesebb tanubizonyosság arra, hogy a „Székely-Udvarhely” hézagot töltött be, az elmúlt másfél évtized. Szeretettel kérjük m. t. olvasóinkat, munkatársainkat, tartsák meg jövőre is a lap iránt tapasztalt jóindulatukat. Mi viszont ígérjük, hogy a város és vármegye s általában a székelység közérdekét hiven, becsületesen fogjuk szolgálni. Politikai tekintetben pedig a 48-as függetlenségi Kossuth-párt elveit követjük. Mert szent meggyőződésünk, hogy Kossuth apánk vére, a nagy szabadsághős fia: *Kossuth Ferenc, aki atyja mellett nőtt fel és Tőle tanulta szeretni a hazát, áruló soha sem lehet.* Mindenki inkább megtagadhatja multját, véthet a magyar haza függetlensége, önállósága ellen, de Kossuth fiának helyt kell állania, ő a haza jövőjét veszélybe nem sorolhatja. M. t. olvasóink szíves támogatását remélve, az előfizetések megújítását és a „Székely-Udvarhely”-nek ismerőseik körében leendő terjesztését kérjük. Teljes tisztelettel a szerkesztőség és kiadóhivatal.

— **Újévi tisztelegések.** Ugron Ákost, vármegyénk köztisztelő- és szeretetben álló főispánját újév napján igen sok tisztelő küldöttség kereste fel és fejezte ki jókívánságát. Így többek között a város és vármegye tisztviselői kara, a kir. tanfelügyelőség, illetve tanítótestület, majd pedig a polgári önképzőkör választmánya testületileg jelent meg nagyérdemű elnöke üdvözlésére. A nagy számban jelenvolt polgárság nevében Gyerkes Mihály mondott üdvözlő beszédet, mire a főispán atyai szeretettel válaszolt. Hangsúlyozta, hogy a polgári kör elnökségének betöltésével kedves kötelességet teljesít ugyanis, mint főispán, de főképp, mint a város szülőtte. Ő ember és ember között különbséget nem ismer. Hozzá bárki és bármikor teljes bizalommal fordulhat ügyes-bajos dolgaiban, mert zárt ajtókra nem talál. Az iparos Otthon ügye jó irányt vett. A kormány 30,000 koronát helyezett kilátásba tíz éven át 3—3000 koronás részletekben. Összetartásra és a politikának az egyleti helyiségből való teljes kizárására, testvéries szeretetre buzdította polgárságunkat.

— **Vizkereszt ünnepét** üli ma a katolikus egyházi hívók serege. Emlékkünnepe e nap annak, hogy a napkeleti bölcsek egy csillag által vezéreltetve, Bethlehembe mentek s a mint ott Jézust megtalálták, benne a világ üdvözlőjére ismertek, őt imádták és ajándékaikkal is elhálmozták.

— **Szabad Lyceumunk.** Tíz éves multja van ennek a nevezetes, kulturális szervezetnek, melyet a Pol-

gári Önképzőkör ideális lelke és a polgárság szellemi műveléseért oly fáradhatatlanul dolgozó elhunyt elnöke: Solyomossy Endre hozott létre. Életében legjobban gondozott alkotásainak egyike volt a szabad lyceumi előadások rendes és magvas előadásokkal való megtartása. A tanulni szerető és kellemes szórakozást kereső polgárság lelkével ezen előadások annyira összeforrottak, hogy valóban mindenki várja azok megtartását. A polgári önképzőkör választmánya intézkedett is, hogy az egyetnek ezen kedves öröksége továbbra is virágozzék, a lyceum elnökévé megválasztotta Biró István főreáliskolai tanárt, akinek buzgó fáradozása folytán már a második előadás tartatott meg e hó 2-án, mintegy 123 főből álló hallgatóság jelenlétében. Szarvas Arnold főreáliskolai tanár tartott ez alkalommal előadást. „Az élő szervezetek eredetéről.” Lebilincselő és tanulságos előadásában kimutatta, hogy a természetben élő szervek nem önmaguktól, de más szervektől veszik eredetüket, s csakis az elődnek lehetnek és vannak utódai; egyben ismertette azon megdöntött fellelvet is, hogy valamely élő szerv önmagától állott volna elő. E nagy figyelemmel hallgatott előadás után Izsák István iparos ilju szavaltta ügyesen Fülel Sz. Lajosnak „Száll a lelkem” c. költeményét: Felolvasónak a hallgatóság köszönetét, szavalónak dicséretét, Gyerkes Mihály biz. jegyző fejezte ki. A Hymnuszal kezdődött előadás a Szózat elénklésével ért véget. A jövő vasárnap Dr hegymegi Kiss Pál főispáni titkár fog előadást tartani. Látogassunk el eme tanulságos előadásokra minél többen. Az előadások a Polgári-Kör nagytermében (régivárosháza) tartatnak és mindig délután 2 órakor kezdődnek.

— **Az agyagfalvi székely emlék nagybizottsága** ma (vizkereszt napján) d. e. 10 órakor a vármegyeház kistermében gyűlést tart. A gyűlésnek igen fontos tárgyai vannak és ohajtható, hogy azon minél számosabban résztvegyenek a bizottság tagjai.

— **Sándor Lajosné** szül. Teleki Etelka, életének 43. boldog házasságának 20-ik évében hirtelen elhalt Székelyhidegkúton. Halála férjén kívül hét kiskorú gyermekét: Béla, Lajos, Irén, Zoltán, Margit, Erzsike és János, valamint szülőit: Teleki Sámuel és neje Bonts Alexandrinát, borította mély gyászba. Elhunyt tényleg azokra a legnagyobb czapás, kik még megkönnyezni sem tudják a jó édes anya halálát. Temetése kedden d. u. 1 órakor általános részvét mellett, a ref. egyház szertartása szerint történt meg.

— **Az adószedés felfüggesztése.** Január elsején beállott az ex-lex állapot. Wekerle Sándor miniszterelnök a legszükségesebb kiadásoknak az ex-lex alatti utalványozásáról szóló körrendeletével kapcsolatosan a közadók behajtása, illetőleg a behajtás szüneteltetése tárgyában a kormány külön utasítását is kiadta. Ezt az utasítást a miniszterelnök a pénzügyigazgatóságokhoz intézett körrendeletében bocsátotta ki. A fontos utasítás lényeges rendelkezése a következő: A rendelet vételétől további intézkedésig a közadóknak és a közadók módjára beszedendő követeléseknek végrehajtás utján való behajtását

egész általánosságban szüneteltetni kell. Az említett rendelkezések azonban a közadók módjára beszedendő egyéb, nem kincstári követeléseknek kényszerbehajtását nem érintik, a miből önként következik, hogy ezek behajtásának költségei a fennálló szabályok szerint ex-lex alatt is utalványozandók. Az 1910. évre esedékes és a közadók kezeléséről szóló törvény 39. szakaszában megállapított határidőben be nem fizetett adóösszegek után késedelmi kamatok mindaddig, amíg az államháztartás továbbvitele törvényhozásilag biztosítva nem lesz, nem számíthatók és nem is szedhetők, ebből kifolyólag teljesítendő befizetések egészen az adótökére számolandók el.

— **Iparhatósági megbízottak.** Székelyudvarhely város és az udvarhelyi járás területére illetékes iparhatósági megbízottak választása, e hó 9-én (vasárnap) d. u. 3 órakor, a városi tanácsház nagytermében fog megejteni. Erre a fontos aktusra felhívjuk iparos és kereskedő polgártársaink figyelmét.

— **Villamoséknál nincs ex-lex.** A városi villamos-mű üzemzetősége, szerzett tapasztalataiból kifolyólag, de főképp a központi igazgatóság szigorú intézkedése alapján, figyelmeztetni kívánja az áramfogyasztó közönség azon részét, mely számláit pontatlanul szokta kiegyenlíteni, hogy az újév beálltával egészen új rendet léptetett életbe. E szerint mindazokat, akik számlájukat havonként, a hónap 15-ikéig a házhoz járó pénzbeszedőtől kiváltani elmulasztják, minden további értesítés nélkül, az áramkörből feltétlenül kikapcsolják.

— **Karácsonfa ünnepély Karácsonfalván.** Az ottani unitárius Nőegylet sikerült karácsonfa-ünnepélyt rendezett karácson első napja estéjén a belső iskolai nagyteremben az iskolás növendékek és a nőegylet gyermekei részére. Öröm volt látni a nagyszámu gyermek-sereg boldogságát az ékes fa körül és az ajándékok osztogatásánál, melyet az egylet elnöke: Demeter Dénesné végzett. Az ünnepélyt az iskolások szép éneke nyitotta meg. Bencédi Mózes tanító vezetésével, közben is néhány sikerült dalt adta elő. Demeter Dénes lelkész a növendékekben és a közönséghez szólva, fejtegette az ünnepség jelentőségét. Több növendék szépen szavalva, fokozta az ünnepélyt. A nőegylet eme cselekedete, hogy az idén is örömet okozott a gyermek lelkeknek, dicséretre méltó és hálás köszönetre érdemes.

— **A községi jegyző proviziója.** Egy községi jegyző olyan megállapodásra lépett egy kereskedővel, hogy ki fogja járni, hogy a községbeliek a közénkutató és kiaknázás átruházása dolgában a kereskedővel szerződést kössenek. A kereskedő viszont arra kötelezte magát, hogy a községi jegyzőt közreműködéséért díjazni fogja. A mikor fizetésre került a sor, a kereskedő megtagadta a fizetést. A bíróságnál a kereskedő azzal védekezett, hogy a követelés alapjául szolgáló jogügylet a jó erkölcsökbe ütközik. A budapesti ítéltábla felülvizsgálati tanácsa a minap a községi jegyzőt keresetével elutasította. A megokolás, melyet az Ügyvédek Lapja egész terjedelmében

közl, a többi között ezeket mondja: A községi jegyző, illetőleg körjegyző hivatalos állásánál fogva közreműködni hivatott a község minden ügyében, tehát a szorosabb értelemben vett közigazgatási ügyeken felül azokban is, a melyek a községek vagyoni, gazdasági érdekeit érintik és a jegyzőnek közszolgálati viszonyából következik, hogy a községnek bármely vagyoni gazdasági ügyében egyedül a község javát tarthatja szem előtt. Amde ennek a köteletségnek hű betartása már kockázattal van akkor, mikor a jegyző attól a harmadik személytől, a ki a községgel üzletet kíván kötni, díjazás ígéretét fogadja el azért, hogy az ügylet létesítése érdekében a községnél közreműködik, mert ily esetben számolni kell azzal a lehetőséggel, hogy a jegyző a díjazás elnyerése végett, tehát saját vagyoni érdekében a községet oly szerződés megkötésére is rábírná igyekszik, amely inkább a harmadik személynek, mint a községnek nyújt hasznot vagy a melynél a község kedvezőbben is szerződhetett volna. Figyelemmel arra a tulnyomó befolyásra is, mellyel a jegyző a község ügyeinek elintézését a községi előjáróság és a képviselőtestület tagjai között rendszerint irányítja, nem engedhető meg, hogy a jegyző vagyoni haszon szerzése végett magára nézve oly helyzetet teremtsen, a mely a község érdekeinek sérelmét vonhatja maga után s ezért azt az ügyletet, a mellyel a jegyző harmadik személytől díjazást köt ki maga részére oly közreműködésért, mely a harmadik személy és a község közt kötendő szerződés közvetítésére irányul, a jó erkölcsökbe ütköző ügyletnek kell tekinteni, a melyből a bíróság előtt jogokat érvényesíteni nem lehet.

— **A vármegyei muzeum egy-let** f. hó 2-ára hirdetett közgyűlése, mivel a tagok kellő számban nem jelentek meg, vasárnap, e hó 9-én d. e. 10 órakor fog megtartatni a vármegyeház kistermében. E közgyűlés tekintet nélkül a megjelent tagok számára, határozni fog. Ezt e helyen is a tagok tudomására hozzuk, hogy a gyűlésen minél számosabban résztvegyenek.

MELYIK JOBB?

Egyszerű csukamájolajnál minden esetben jobb a **SCOTT-féle EMULSIÓ**. Jobb, mert könnyen emészthető és ennél fogva gyorsabb és erőteljesebb a hatása.

Jobb azért is,

mert szívesen veszik be azok, a kik a csukamájolajat undorító íze miatt visszautasítják.

Csakis tiszta és magasztos lofoteni (norvégországi) csukamájolaj használata engedtetik meg a **SCOTT-féle Emulsió** készítésére; mert csak ez a legátlalóbb a világon

A **SCOTT-féle EMULSIÓ** a legkiválóbb.

Egy eredeti üveg ára **2 K 50 f.** Kapható minden gyógytárban.

Tisztelettel kérjük az előfizetések mielőbbi megújítását, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

Magyar kir. államvasutak.
227063—909. szám.

I.

Pályázati hirdetmény.

Alulírott igazgatóság a magyar királyi államvasutak részére a jövő 1910. évben szükséges mintegy 3349 köbméter vasuti váltó- és külön talpfák szállításának biztosítása céljából ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Ezen mennyiségből mintegy 828 köbmétert a budapest-jobbparti, mintegy 1119 köbmétert a budapest-balparti, mintegy 371 köbmétert a szombathelyi és mintegy 1031 köbmétert a zágrábi üzletvezetőség alá tartozó magyar királyi államvasuti tulajdon állomásokra kell teljesen vám- és bérmentesen beszállítani.

A szállításra illetve az ajánlatlételre vonatkozó részletes feltételeket és módokat magában foglaló „Ajánlati felhívás”, valamint az ajánlatok megtételére szolgáló kötelező ajánlati űrlap és a tölgly váltó és külön talpfák méretjegyzéke a magyar királyi államvasutak üzletvezetőségénél és a m. kir. kereskedelmi muzeum igazgatóságánál megtekinthető és a magyar királyi államvasutak igazgatóságának anyag- és leltárbeszerzési (A III.) szakosztálynál (Budapest, Andrásy-ut 73. szám, II. em. 55. ajtó) díjtalanul kapható.

A pályázati feltételek kiegészítő részét képező általános és különleges feltételek a magyar királyi államvasutak budapesti nyomtatványtáránál (VI, Andrásy-ut 75. sz.) szerezhetők meg, a vételár és az esetleges postaköltség előzetes beküldése, illetve lefizetése ellenében.

A szabályszerűen kiállított, ivenként egy koronás magyar királyi okmánybéllyel ellátott ajánlatok lepecsételve és a borítékra ezen felirattal: „Ajánlat váltótalpfákra 227063—909. szhoz” ellátva, legkésőbb 1910. évi január hó 29-én déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak

anyag- és leltárbeszerzési szakosztályában átadandók, illetve posta útján oda beküldendők.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiség értékének 5 százaléka készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapírokban az ajánlatok benyújtására kitűzött határidőt megelőző nap déli 12 óráig az alulírott igazgatóság budapesti főpénztáránál leteendő.

Az ajánlati felhívástól bármilyen csekély mértékben eltérő, valamint a bánatpénz nélkül vagy később benyújtott ajánlatok, úgy nemkülönben a pótajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Budapest, 1909. december hó.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága.

(Utánnymás nem díjazatik.)

Eladó ház.

Az Árpád-utca 42-ik szám alatt lévő ház, három szoba, konyha, kamara, mosókonyha, pince, külön udvar örök áron eladó. Értekezni lehet Bálint Józsefnél.

Névjegyek, Meghívók, Eljegyzési és Esküvői

vlamint gyász-jelentések, ugyszintén mindenféle könyvnyomdai és könyvkötői munkálatok izléses kivitelben, gyorsan és pontosan készülnek

Betegh Pál

villamos üzemre berendezett könyvnyomdai és könyvkötő-intézetben Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

Videki megrendeléseket azonnal elintézik.

Magyar Könyvviteli Folyóirat

havi folyóirat a könyvviteli ismeretek fejlesztésére. Főszerkesztők: Karpáti Béla és Trautmann Henrik. Társszerkesztők: Kuntner Róbert, Szél Jenő, Zsengeri Manó. Megjelenik minden hó első napján egy és fél innyi terjedelemben. Előfizetési ára egy évre 8 K, fél évre 4 K. Egyes szám ára 80 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX., Meszler-utca 27. Mutatványszámot szívesen küld a kiadóhiv.

MIÉRT

nem előfizetke Ön is

AZ ÜZLET

című szaklapnak? Mert nem ismeri, mert nem tudja, hogy ez a legjobb magyar kereskedelmi szaklap. Két korona csak egy negyedére e lapnak előfizetési díja.

Aki e csekély összeget „AZ ÜZLET”-re rászántja, az jó üzletet csinált. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal Budapest, V. Sas-utca. 12. sz.

Korpa-eladás. Legjobb minőségű korpa 50 kgr. felüli mennyiségben mm. 12 koronáért zsákkal együtt kapható Fábán József hengerműmalmában Székelyudvarhelyt.

Ne feledje el

hogy a hirdetések hasznára lesz gondos átolvasása Önnek valószínűleg

Aki nálunk hirdet annak sikere van.

A hirdetés szövegezésében szívesen segítünk; kíváncsi kliséit is beszerzünk.

Hirdetőinknél történő megrendelésénél a „Székely-Udvarhely”-re hivatkozni szíveskedjék.

IZLÉS! JO KIVITEL! MÉLTÁNYOS ÁRAK!

DIVATOS ÉKSZEREK:
FÜZÉREK, KARKOTÓK, NYAKÉK, GYÜRÖK, MELLÉK, ORÁK, LÁNCOK, ZSÍZSOK, ÉVESZKÖZÖK, EZÜST DISZTÁNGYOK, LEGNA GYÖBB VÁLASZTÁSA ÉS BESZERZÉSI FORRÁSA.

ZIRNER TESTVÉREK
UTODA LISZT, MUGO
BUDAPEST, IVACZI-UTCA 5.
SZEMBEN A KRISTÓFTERREL. FONTOS ÜZMIRE ÜGYELJÜNK!
ALAPÍTOTT 1854-ben
KELLŐ BIZTOSÍTÁS HELLETT VIDEKRE IS SZÍVESEN KÜLDÖK VÁLASZTÉKOT.

BOERY

Fennkel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnől

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Elvállal teljes iroda- és iskola-berendezéseket olcsó áron

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap, Udvarhelymegye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2 szer. Előfizetési ára fél évre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len legjobb magyar gyártmányú diszlevélpapírok. Ezeken kívül közönséges és finom, színes és virágos levélpapírok és borítékok, levél-kártyák, gyász-levélpapírosok stb. **Képes levelezőlapok** 20-fele helybéli felvétel. Nagy választék tájképes, virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Mindenféle színű, nagyságu, súlyú és minőségű irodai és író-

PAPIROSOK

vonalzott és sima levélpapírok, vonalzott és rovatos papírok, rajzpapírok, írógéppapírok, csomagoló és selyempapírok, másolópapírok, itató-papírok, szűrő-papírok, torta- és befőző-papírok, könyvkötő papírok és papírkülönlegességek. Kártyapapírok.

Lemez-papírok minden sulyban. hangjegypapírok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, rajzminták, szépírási és rondírási minták. Olcsó legyező-fal-diszek, klotetpapírok, szivarkahüvely, szivarka s névjegytárcák Dohány-ésszivartárcák bőrből és femből. Bőrtárcák, pénzes-erszények, okmány és irománytáskák.

Székel udvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélírótollak, rondtollak, üveg-tollak, toll-zsárok, disztollszárok. Ironok, fekete, színes és másoló-ironok, notes ironok, csavarironok (crayonok), zsebironok, csavarironbetétek, ironvédők, iron-hegyezők. Kréták, iskolai, kávéházi és fajelző kréták, színes kréták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, színes, vegy- és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztító, bronz.

HEGEDÜ, hegedüvonó, hurok, hegedü-iskola, hegedü alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek. Hangoló-sípek és hanglók. Monogramok fehérnemű és levélpapírrajzokra. Kézi nyomda. Különböző bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyak. Ajtóablak és névfeliratok öntött fémből, erdészkalapácsok gyári árban.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjusági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes „Magyar Könyvtár”. A székelyudvarhelyi középiskolákban és a városi és megyei elemi népiskolákban használatban levő összes tankönyvek rak-tára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek, főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek, zsebkönyvek (notesek), pénztártömbök (Block), bárcá és szelvénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák, tolltokok, itató deszkák, olaj-szefesték minden színben. Ecsetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, toll-állványok, szivacs-eszesze, író-mappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szőnyeg szegek, kapesok stb.

Postatakarékpénztári chekk-clearing számla 10,489

Nyomatott Betegh Pál villam-motoros könyvnyomdai-intézetében Székelyudvarhelyt. 1909.